БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилеп эгелеткен

1952 май 15 четверг № 94 (2524)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Мурнакчыларның үлегери-биле часкы тарылганы чедиишиниг доозарынче (1 арын).

ТЫВА ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ КҮҮСКОМУНДА: 1951 чылдың күрүне планын күүседкени дээш областың чылгы мал ажылының мурнакчыларын шаңнаар дугайында (1 арын).

ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ: **М. Ондар-оол.**—Коммунистерниң саналдарын улам эки боттандырар; **Д. Дардаш.**—Ажылда чедиишкиннерни быжыглаар (2 арын).

Областың колхозчу малчыннарында (2 арын).

РЕДАКЦИЯДАН: База катап боттуг удуртулга дугайында (2 арын).

С. Сизенёв. — Бот-тывынгыр уранчүүлдериниң район көрүлделери (3 арын).

М. Мадыр-оол.—Школада четпестерни дарый узуткаар (4 арын).

Улус демократиязының чурттарында (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Херээженнер—колхоз бүдүрүлгезинде улуг күш

Большевик партия, Совет чазак бистиң чуртувустуң ажылчы херээженнериниң коммунистиг ниитилелди тургузарынга улуг ужур-дузазын бедии-биле үнелеп көрүп турар. Сталинчы Конституция совет херээженнерге эр улус-биле бир дөмей эргелерни тывыскан. Бистиң ажылчы херээженнеривиске аас-кежиктиг ол чаагай эргелерни херек кырында боттандырарының таарымчалыг байдалдары база эки хандыртынган.

Колхозчу амыдырал күш-ажылды хүндүлелдиң херээ болдурар арганы берген. Колхоз тургузуу херээженнериң иштинден хөй-хөй стахановчуларны болгаш шалыпчыларны өстүрген. Ол мурнакчы колхозчулар 1933 чылдың февраль 19-та колхозчу-шалыпчыларның бир дугаар Бүгү-эвилел съездизинге эш Сталинның идип үндүргени болгаш үндезилээни «колхозтарны большевикчи, а колхозчуларны шыырак амыдыралдыг болдурар» деп лозунгуну эки билирлер. «Колхозчулар шыырак амыдыралдыг болур дээр болза, анаа ам үгле чангыс үве негеткип турар—колхозка ак-сеткилдиг ажылдаар, тракторларны болгаш машиналарны шын ажыглаар, ажылчын малды шын ажыглаар, черни шын болбаазырадып кылыр, колхозтуң өнчү-хөренгизин камнаар». Эш Сталинның бо чугаазы миллион-миллион колхозчуларның медерелинге чедип, колхозтарның практиктиг ажылынга дайынчы программа апарган.

Социалистиг күрүненің күчү-шыдалын быжыглаарының херээнге колхозчу херээженнер улуг салыышкынны киирип турар. Мөлчүкчүлерниң политиктиг болгаш экономнуг дарлалындан хосталган совет херээженнер болза, боттарының чогаадыкчы мергежилдерин калбартып, социалистиг ниитилелдиң идепкейлиг болгаш тургузукчу күжү болу берген. Ленин — Сталинның партиязының улуг идеяларынга сорук кирген бистиң херээженнеривис Төрээн чурттуң экономиказының улам ынай сайзыраашкыны дээш бүгү улустуң социалистиг чарыжынга ажыл-херекчи киржип, тараа шөлдериндеи бедик дүжүт дээш, ниитилештирген малдың баш санын өстүрери, ооң продуктулуун көвүдедири дээш демисежип, агроном билиглерин болгаш көдээ ажыл-агыйның техниказын шингээдип ап турарлар.

Мурнакчы областарның колхозчу херээженнериниң үлегерин эдербишаан, бистиң областың херээженнери болза, колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле улам быжыглаарынга, оларның экономиказын болгаш культуразын хөгжүдеринге, колхозчуларның ниити амыдыралының деңнелин бедидеринге боттарының киржилгезиниң талазы-биле чаа-чаа чедиишкиннерни көргүзүп турар.

Эрткен чылын Таңды районнуң «Сталинчы орук» колхозта малчын Елена Санчай 826 трудодень ажылдап алган. Ооң үлегерин районнуң колхозтарының өске малчыннары база эдерген. Ленин аттыг колхозта хаван ажаакчызы Кызыкы 530, хой кадарчызы Монгуш Шура 340, «Победа» колхозта хаван ажаакчызы Попанаш 523 трудоденьнерни ажылдааннар.

Тараа ажаап алыышкынының эрткен күскү кампаниязының үезинде Каа-Хем районнуң «Ленинчи орук» колхозта Ф. Иванова хүн-бүрүде 2500 чедир снопту баглап турган. Бо болза, областың колхозчу херээженнериниң күш-ажылчы идепкейинин, күш-ажылды оларның коммунистиг ёзу-биле көрүп турарының, совет патриотизмниң херечизи.

Колхоз бүдүрүлгезинге херээженнериң киржилгезин Тес-Хем районнуң Калинин аттыг, Улуг-Хем районнуң «Искра», Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» колхозтар багай эвес организастап турарлар. Колхозчу херээженнериң күш-ажылы Бии-Хем, Таңды, Каа-Хем болгаш Улуг-Хем районнарда ниитизи-биле экижээн.

Бо ажылды организастаар талазы-биле улуг четпестер Эрзин, Сүт-Хөл, Кызылдың көдээ болгаш өскедаа чамдык районнарда бар. Кызылдың көдээ районнуң «Совет Тыва» колхозта күш-ажыл кылыр 124 херээженнерден эрткен чылын үгле 16 кижи трудоденьниң минимумун күүседкен, 17 кижи колхоз бүдүрүлгезинге шуут киришпээн, а «Малчын» колхозтуң херээженнериниң 76 хуузу трудоденьнин минимумун күүсетпээн. Көдээ ажылагый артелиниң Уставының негелдезин шак мынчаар сагывайн турар фактыларга моон соңгаар эптежир аргажок.

Херээженнериң колхозтарга ролю болгаш ажык-дузазының дугайында колхозчу шалыпчыларның бир дугаар Бүгү-эвилел съездизинге эш Сталинның чугаалааны: «Колхозтарда херээженнер айтырыы улуг айтырыг болур... Силерниң арандардан хөй кижилер херээженнерни чедир үнелевес болгаш харын оларны кыжырып турарлар деп чүвени билир мен. Ынчаарга ол болза, алдагдал-дыр, эштер, кончуг улуг алдагдал-дыр... Колхозтарда херээженнер—улуг күш. Ол күштү ажылга киириштирбейн турары дээрге, кембуруну болдурганы ол болур. Бистиң хүлээлгевис болза, колхозтарда херээженнерни бурунгаар депшидери, ол күштү ажыл-херекче киирери болур».

Колхозтарда партия болгаш херээженнер организациялары, колхозтарның баштаар черлери херээженнерни политика талазы-биле чыдып болбаазырадыр база оларны колхоз бүдүрүлгезинге организастаар дээш шиитпирлиг хемчеглер чорудар херек. Культур-массалыг болгаш кижизидилгелиг ажылдар хөй янзы хевирлиг болгаш аргалартыг. Дарлал болгаш мөлчүгдел чок бистиң чуртувустуң херээженнериниң чаагай амыдыралының дугайында эки шынарлыг лекцияларны болгаш илеткелдерни, беседаларны доктаамал чорудар, херээженнериниң бижик билбес чоруун узуткаар, херээженнерни политшколаларга база бөлгүмнерге киирип өөредир херек. Партия, совет органнар болза, ажылчы чонну коммунистиг медерелге, күш-ажылга ынак чорукка, совет патриотизмге кижизидериниң чугула чепсээ болур бот-тывынгыр уран-үүлдер бөлгүмнериниң ажылын бедик идейлиг деңнелге тургузар, клубтарны болгаш культура, номчулга бажыннарының ажылын экижидер, хүн-бүрү агитас-массалыг ажылдарны улам күштеллирер. Бо бүгү ажылга профэвилел, комсомол организацияларының дорт киржилгезин шуут угландырар ужуруг.

Колхоз бүдүрүлгезинде херээженнериң өг-бүле амыдыралынга сагыш салып, уругларлыг херээженнерге таарымчалыг байдалды — уруглар яслизин колхоз бүрүзү организастаары чугула.

Шыырак амыдыралды болгаш бүгү чоннуң мурнунга бедик алдарны колхозчу бүрүзү социалистиг чарышка сырый катышкаш, күш-ажылбиле чедип алыр.

Мурнакчыларның үлегери-биле часкы тарылганы чедиишкинниг доозарынче!

Тарылга планын күүседкен

Чөөн-Хемчик районнуң Ийме сумузунда Ленин аттыг көдээ ажылагый артели тургустунганындан бээр ийи чыл безин улуг четпээн аныяк колхоз болур. Бо кыска үениң иштинде колхозтуң ажылында, ылаңгыя чер ажылында көскү чедиишкиннер бар. 1951 чылда хову ажылын эки организастааны-биле ук колхоз районнуң колхозтарының иштинде дээре дүжүттү — га бүрүзүнден 15—16 центнер дүжүттү алган.

1952 чылда ооң куду эвес дүжүттү чедип алыр дээш артельдиң кежигүннери часкы хову ажылын кончуг организастыг чорутканнар. Тараа культураларының 500 ажыг га планын май 10-да чажып дооскан. Ооң иштинде эш Сат Бегзиге баштаткан трактор бригадазы 130 га черни чарып, 350 ганы чашкан. Аныяк трактористер К. Тадар-кыс, И. Медведев хүнде ажыл нормазын 115—120 хуу күүседип, техниканы эки шингээдип алганын, ажылга мергежилдиин көргүзүп турар.

Тарааның часкы суггарылгазын бүрүн хандырар дээш эш Серен-оолга баштаткан 35 кижи составтыг № 2 бригада Көк-Терек бугазының ашталгазын дооскан. Ол бригада ук буганың унунда 35 кубометр хемчээлдиг черни, 20 километр ажыг хемчээлдиг арыктарны аштап, буганың дөзүнде улуг дошту бузуп, 10 кубометр ажыг дашты чыгган, 14 га черниң хараганын сөккен болгаш оон-даа өске улуг ажылдарны кылган. Бригаданың кежигүннериниң 40 хуузу херээженнер. Олар буга ашталгазынга эр улустан тудак чок киришкеннер. Буга ашталгазының нормазын колхозчулар О. Лопсан-Серен, М. Сүсүгбей 200—200 хуу, М. Тыртык-оол, херээжен Өшкү-Саар 130—170 хуу чедир күүседип турган.

Колхозта тарылга ажылы үргүлчүлеп турар. Ам тарааны үгле суггарып тарыырын чорудуп турар болгаш тарааның баштайгы суггарылгага белеткеннип турар.

Культура бригадазы хову турлагларында

САРЫГ-БУЛУҢ. (Телефон-биле). Эрзин районнуң культура чыдыышкын албан черлериниң күжүбиле организастаан 9 кижи составтыг культура бригадазы часкы тарылгада ажылдап турар колхозчуларга оюн көргүзери-биле чоокта чаа хову турлагларынче үнген.

ВКП(б) Кызыл райкомунуң болгаш ажылчы чоннар депутаттарының район Совединиң күүскомунуң илередип келгенин ёзугаар часкы тарылганы эки чорутканы дээш областың Хүндүлел самбыразынга киирери болза:

1. **«Совет Тыва»** колхоз (даргазы эш Нүрзат, партия организациязының секретари эш Мөндүрге) часкы тарылгада тараа культуралары тарыырының планын 9 ажыл хүнүнде, май 8-те 120, 1 хуу күүседкен.

2. **Газетулин Н. А.** — ол колхозта ажылдап турар трактор бригадазының бригадири.

3. **Таржаа С. Т.** — тракторист, ээлчег нормазын 200 хуу күүседип турар болгаш 180 килограмм кывар үүлдү камнап алган.

4. **Миллер К. З.** — тракторист, ээлчег нормазын 175 хуу күүседип турар болгаш 300 килограмм кывар үүлдү камнап алган.

5. **Лопаа С.** — үрезин сөөртүлгезинде ажылдап турар, нормазын 150 хуу күүседип турар.

6. **Нончутмаа Р.** — үрезин хоранна арында ажылдап турар, нормазын 200 хуу күүседип турар.

7. **Натпит К.** — суггарылга бугаларын аштаарынга ажылдап турган нормазын 150—200 хуу күүседкен.

Тарылгазын доозуп турар

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң чамдык көдээ ажыл-агый артелдери часкы тарылганы кыска хуусаада бедик деңнелге эрттирер дээш кызымак ажылдааныныңтүннелинде тараа культуразының тарылга планын дүрген доозуп турарлар.

Торгалыгда «Свобода труда» колхоз (даргазы эш Поляков, партия организациязының секретари эш Натпит-оол) тараа культураларын тарыырының планын 10 ажыл хүнүнде май 10-да бүрүн күүседкен.

Тарылганы дүрген доозарынга механизаторларының болгаш колхозчуларның кызымак ажылы, мурнакчы чоруу улуг идиглиг болган. Ылаңгыя трактористер И. Попов, Крышин олар кончуг кызымак ажылдааннар.

Оон ынай трактор-биле тараа чаштырыкчылары Суваң-оол, Маңзырыкчы, Сүгежик, аът сеялказынга ажылдап турган Падаң-оол, Эрес-оол, Тараачы, Сүрүн-оол олар хүн нормазын 150—160 хуу күүседип турар.

Ийи-Тал сумуда Жданов аттыг колхоз (даргазы эш Кук, партия организациязының секретари эш Белек) тараа культуралары тарыырының планын 10 ажыл хүнүнде, май 10-да 152,6 хуу күүседкен. Шагаан-Арыг машина трактор станциязының ол колхозта ажылдап турар трактор бригадазының бригадири И. Печёнкин кызымак эки ажылдап, ылаңгыя хуш-ажылды эки организастаан болгаш тракторист Дыртый-оол хүн нормазын 150—160 хуу күүседип турган. Ол ышкаш прицепщиктер Комбу, Биче-оол, Серен-кыс олар эки ажылдап, хүн нормазын 105—110 хуу күүседкеннер.

Оон ынай Хайраканда Ворошилов аттыг көдээ ажыл-агый артели тараа культуралары тарыырының планын майның 10-да 102,3 хуу күүседкен.

Бригаданың мурнакчылары

Барыын-Хемчик районда улгатыр катышкан «Кызыл тараачын» колхозтуң Барлык шөлүнде № 2 бригадазының чамдык кежигүннери бедик дүжүт чедип алыр дээш кончуг чүткүлдүг ажылдап турарлар. Илииртекчи эш Чыртак-оол хүнде үлүг нормазын 125—130 хуу күүседип турар. 44 харлыг херээжен Сюрюң арык эжериниң хүн нормазын 115—120 хуу күүседип турар, Үрезин сөөртүкчүзү эш Ирбон 4 километр ажыг черден чангыс терге-биле хүнде 2 тоннаны сөөртүр турган, 3 тонна чедир сөөртүп, нормазын 150 хуу күүседип турар.

Бо мурнакчыларның аттары көргүзүг самбыразында хүннүң чыгыы бижитинип турар. Оларның бедик дүжүт дээш демиселин колхозчулар оон номчуп таныжып турар.

Хову ажылында коммунистерниң ролю

Каа-Хем районнуң Федоровка суурунда «Ленинчи орук» көдээ ажылагый артели 1952 чылдың часкы тарылгазынга эки организастыг эвес киргени-биле баштайгы хүннерде дыка чедиишкин чок турган.

Қандыг-даа ажылдың чедиишкиниг болуру партияның удуртур ролюндан, ооң организастыг болгаш полит-массалыг ажылдарындан хамааржыр деп чүвени билгеш, колхозта партия эге организациязы партияның хуралын чыылдырган. Аңаа колхоз даргазы эш Ивановтуң илеткелин алгаш, тарылга ажылында хожудаашкынны узуткаар хемчеглерни чугаалажып, коммунистерниң күжүн ажылдың тус-тус участоктарынче тарай тургузар деп шиитпирлээш, олардан шыңгыы негелдени тургускан.

Ооң түннелинде үүү болганыл дизе, май 3-ке чедир колхоз тараа культураларының тарылгазын үгле 20,0 хуу күүседкен турганындан май 10-да 77,0 хуу четкен, ооң иштинде кызыл-тастың тарылгазын дооскан. Колхозта ажыл нормазын ажыр күүседип турар мурнакчылар көвүдеп турар апарган.

Бо болза, ажыл-агыйга партияның удуртур ролюнуң боттуг көргүзүү болур. Партия организациязы, колхоз баштаар чери тараа культураларының тарылгазының планын май 15-тен бээр доозарының хемчээн ап турар.

Бода тараа тарылгазын дооскан

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районнуң Алдан-Маадыр сумуда Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артели бода тараа тарыырының планын майның 10-да бүрүн дооскан. Ол колхоз план ёзугаар кызыл-тасты 360 ганы, арбайны 66 ганы, суланы 144 ганы бүрүн тарып алган.

Сүт-Хөл машина трактор станциязының ол колхозта ажылдап турар тракторизи коммунист эш Санчыт кызымак ажылдап, хүнде 28 га чер андарар турган 50 га чедир андарып турар. Ол ышкаш трактористер Очур-оол, Солун-оол кызымак ажылдап, хүн нормазын ыракта ажыр күүседип турарлар.

Колхозтуң бүгү андартынган чери шуптузу илиирттетинген, бо ажылга прицепщиктер Доржу, Чүчүнмей олар идепкейлиг киришкеннер.

Баштай чашкан тарааларны ам суггарып эгелээн. Колхозтуң тарылга шөлүн суггарар кол суггарылга системазы болур Алаш хемден баткан ийи бугаларны эки кылдыр септээш баштай тарытынган 100 га черни суггарган.

Тыва область Совединиң күүскомунда

1951 чылдың күрүне планын күүседкени дээш областың чылгы мал ажылының мурнакчыларын шаңнаар дугайында

1952 чылдың май 8-те Тыва область Совединиң күүсекчи комитеди 1951 чылда областың колхозтарынга чылгы мал ажылын хөгжүдер талазы-биле эки көргүзүглерни чедип алганы дээш чылгы мал ажылының мурнакчыларын диплом бижиктер-биле шаңнаар болгаш оларга 15200 рубль ниити түннүг акчаа шаңналын тыпсыр дугайында шиитпир үндүрген.

Область Совединиң күүскомунуң шиитпирин ёзугаар шаңнаткан чылгы мал ажылының мурнакчылары болза:

1000 рубль-биле

1. **Дамба** Кашка Казакович— Эрзин районнуң «Чаа орук» колхозунуң улуг чылгычызы. Бодунга быжыглап берген 154 беден 154 кулунну бүрүн камгалап алган.

2. **Надыл** Кыргыс Майдыр-оолович — Эрзин районнуң «Кызыл сылдыс» колхозунуң улуг чылгычызы. 145 беден 145 кулунну бүрүн камгалап алган.

3. **Казанцев** Фотей Фомич — Кызыл районнуң «Черби» колхозунуң даргазы. Чылгы мал өстүрериниң күрүне планын 118,5, ооң иштинде кулуннар өстүрүп алырын 146,8 хуу күүседкен.

4. **Иконников** Тарас Игнатьевич— Каа-Хем районнуң «Октябрь 30 чыл ою» колхозунуң чылгы мал ажылының фермазының эргелекчизи. Чылгы мал өстүрериниң күрүне планын 108,8 хуу, ооң иштинде кулуннар өстүрүп алырын 157,5 хуу күүседкен болгаш төрүүр 100 беден 100 кулунну алган.

800 рубль-биле

1. **Кечилек** Оман Балчырович — Чаа-Хөл районнуң «Бурунгаар» колхозунуң улуг чылгычызы. Бодунга быжыглап берген 79 беден 79 кулунну бүрүн камгалап алган.

2. **Монгуш** Бюрбю Чалзынович — Чөөн-Хемчик районнуң Ленин аттыг колхозунуң чылгы мал ажылының фермазының эргелекчизи. Чылгы мал өстүрериниң күрүне планын 112 хуу, ооң иштинде кулуннар өстүрүп алырын 127 хуу күүседкен.

3. **Оюн** Човуу Сундуевич — Тес-Хем районнуң Калинин аттыг колхозунуң улуг чылгычызы. Бодунга быжыглап берген 120 беден 105 кулунну камгалап алган.

4. **Шойдак** Тадар Сактайлович — Тес-Хем районнуң Сталин аттыг колхозунуң чылгы мал ажылының фермазының эргелекчизи. Чылгы мал өстүрериниң планын 114 хуу, ооң иштинде кулуннар өстүрүп алырын 123 хуу күүседкен болгаш төрүүр 100 беден 75 кулунну алган.

500 рубль-биле

1. **Каваа** Овааты Сарыгович — Эрзин районнуң «Чаа орук» колхозунуң чылгы мал ажылының фермазының эргелекчизи. Чылгы мал өстүрериниң күрүне планын 125,5 хуу, ооң иштинде кулуннар өстүрүп алырын 143,9 хуу күүседкен болгаш төрүүр 100 беден 81 кулунну алган.

2. **Балган** Тюлюш Намзырайович — Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» колхозунуң улуг чылгычызы. Төрүүр 79 беден 79 кулунну бүрүн камгалап алган.

3. **Кулча** Тюлюш Самбый-оолович — Чаа-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозунуң улуг чылгычызы. 76 беден 76 кулунну бүрүн камгалап алган.

4. **Базыр-оол** Монгуш Чалзыпович — Өвүр районнуң «Торгалыг» колхозунуң улуг чылгычызы. 89 беден 89 кулунну бүрүн камгалап алган.

5. **Тюлюш** Холажык Саганович — Өвүр районнуң «Совет Тыванын 5 чыл ою» колхозунуң чылгычызы. 41 беден 39 кулунну алган.

6. **Чооду** Онгар-оол Чамзынович — Кызыл районнуң «Черби» колхозунуң чылгычызы. 41 беден 41 кулунну бүрүн камгалап алган.

7. **Чамзын** Үдүм-Бара Оганович— Кызыл районнуң «Бай-Булуң» колхозунуң чылгычызы. 49 беден 49 кулунну бүрүн камгалап алган.

8. **Кончук** Кожагар Овчинин — Бай-Тайга районнуң «Тээли» колхозунуң улуг чылгычызы. 45 беден 31 кулунну алган.

9. **Чамзырын** Ооржак Мерзикович — Барыын-Хемчик районнуң «Совет Тыванын 5 чыл ою» колхозунуң чылгычызы. 40 беден 40 кулунну бүрүн камгалап алган.

10. **Барандай-оол** Иргит Намзырайович — Барыын-Хемчик районнуң «Большевик» колхозунуң чылгычызы. 60 беден 60 кулунну бүрүн камгалап алган.

11. **Монгуш** Мөшке Бюрбюовча— Чөөн-Хемчик районнуң Ленин аттыг колхозунуң чылгычызы. 45 беден 42 кулунну камгалап алган.

12. **Чамыян** Монгуш Дамбаевич— Чөөн-Хемчик районнуң «Искра» колхозунуң чылгычызы. 38 беден 38 кулунну бүрүн камгалап алган.

13. **Окун-оол** Санчы Иванович — Бии-Хем районнуң «Кызыл тараачын» колхозунуң улуг чылгычызы. 44 беден 41 кулунну камгалап алган.

14. **Доңгак** Байскылан Лопсанович — Сүт-Хөл районнуң Киров аттыг колхозунуң улуг чылгычызы. 100 беден 95 кулунну камгалап алган.

15. **Дожамба** Чооду Чылчыкович— Тес-Хем районнуң Ленин аттыг колхозунуң улуг чылгычызы. 80 беден 76 кулунну камгалап алган.

16. **Монгуш** Өдекей Ойдунович — Каа-Хем районнуң «Октябрь 30 чыл ою» колхозунуң улуг чылгычызы. 52 беден 52 кулунну бүрүн камгалап алган.

Чурттуң ховуларында

ГАНЮШКИНО. Гурьевск областың Денгизский районунуң колхозтары рис тарылгазынче киришкен. Шөлдерге суггарылга ажылдарын болгаш часкы чемижидилгени чоруткан. Денгизский район болза, Соңгу Прикаспийде рис тарыыр кол чер болур. Бо культур маңаа дыка бедик дүжүттү берип турар.

Сталинград каналын ажыглалга киирери билек-ле Гурьевск областың колхозтарынга рис тарылгазы он катап өзер.

СУМЫ. Областа коноплянын массалыг тарылгазы калбарган. Бо культурну долузу-биле тарып доозар дээш чүс-чүс трактор агрегаттары ажылдап турар.

МАХАЧКАЛА. Дагестанның тараажылары кенаф тарылгазын дооскан. Хасавюртовский районнуң колхозтары ийи одуруглай тарыыр арганы калбаа-биле ажыглаан.

НОВГОРОД. Областың колхозтары хөй чылда үнер сигеннериң тарылгазының планын ажыр күүсеткен. Чер болганда чазын чажып тарыыр культурларның болгаш лённуң массалыг тарылгазы чоруп турар. Районнуң дыка хөй колхозтары картофель тарылгазын эгелээн.

(СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Коммунистерниң саналдарын улам эки боттандырар

Бистиң хөгжүлдевистиң база бир бурунгаар шимчедир күжү, партияның холунда чидиг чепсек болза, шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел болур деп эш Сталин бисти өөредип турар. Партия организацияларының хуралдарынга коммунистерниң кылган санал, шүгүмчүлелдерин удуртулга болдуруп ажылдаар чорук партия организацияларының чугула сорулгазы.

Бо чылдың эгезинде Чаа-Хөл районга болуп эткен партия эге организацияларының отчёт-соңгулдалыг хуралдарынга районнуң бүгү коммунистериниң 61 хуузу санал, шүгүмчүлелдерин бергеннер. Коммунистер болза, партия эге организацияларының партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарының чедиишкиннерин демдеглеп быжыглавышаан, четпестери узуткаан хемчеглериниң дугайында тодаргай саналдарны берген. Ол саналдарга үндезилээн тодаргай доктаалдарны отчёттуг хуралдар хүлээп алган. Шиитпирлерни хүлээп алыры дээрге, ажылдың үгле эгези болур, ону амыдырал кырынга боттандырары, ооң күүселдезин организастаары—чугула кол айтырыг болур.

Партия эге организацияларының отчёт-соңгулдалыг хуралдарының үндүрген шиитпирлериниң күүселдезин организастаар талазы-биле боттуг ажылдарны партия эге организациялары болгаш райкому чорудуп турар.

Эрткен отчёт-соңгулдалыг хуралдарның сөөлүнде ВКП(б) райкомунуң чанынга эге организациялар секретарьларының семинарын бир удаа, чөвүлел хуралын 3 удаа эрттирип, семинарларга партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарны күштелдиреринче угланган теоретиктиг лекцияларны болгаш практиктиг беседаларны чорудуп турган. Эрткен үш айларның иштинде ВКП(б) кежүгүнүнге болгаш кандидаттарынга 9 кижини киирип алган.

Молотов аттыг, Шверник аттыг колхозтарда партия эге организацияларының секретарьлары эштер Маадыр-оол, Комбу партия хуралдарын белеткел чок эрттирип, ажыл планнарында киирген айтырыгларны партия хуралдарынга тургуспайн, оны саазын кырынга болдуруп, коммунистерге берген партия даалгаларын канчаар күүселдип турар дугайында хыналдаларны кылбайн турган болза, отчёт-соңгулдалыг хуралдарның сөөлүнде ол болуп турган четпестерни узуткаан.

ВКП(б) райкому эге организацияларның отчёт-соңгулдалыг хуралдарының эрткен байдалының дугайын бюрога чугаалажып көргеш, коммунистерниң саналдарын амыдырал кырынга боттандырарынче улганган шиитпирни хүлээп алган, багай ажылдыг деп санатынган «Победа» колхозта, район төвүнүң чеди чыл школазында болгаш районнуң улус судунуң коллективинде партия эге организацияларының ажылынга практиктиг дуза көргүзери-биле райком бодунуң харыысалгалыг ажылдакчыларын чоруткулаан. Ам сөөлгү үеде «Победа» колхозтун партия эге организациязының секретари эш Чигден ол эге организацияның бюро хуралын болгаш бүгү кежигүннериниң хуралдарын доктаамал кылып, аңаа коммунистерниң өөредилгезиниң болгаш ажылының дугайында илеткелдерин ап турар апарган. Чоокта чаа бир болган партия хуралынга коммунист Күске бодунуң политиктиг билиин канчаар бедидип ап турарының дугайында информация кылган, өөренириниң аргаларының дугайында боттуг саналдарын аңаа коммунистер берген. Партия организациязы ол ышкаш коммунистерниң партия даалгаларын канчаар күүселдип турарын контрольдап, ол дугайын партия хуралдарынга чугаалажып турар.

Район төвүнде чеди чыл школазының партия эге организациязының секретарыга чаа соңгутурган эш Серин болза, ында ажылды экижидип турар. Отчёттуг хуралдың соонда партия организациязының хуралы 5 удаа болган. Коммунистер партия даалгаларын эки күүселдип турар болу берген. Партия хуралынга школа директору эш Сеняшиниң школа ажылының дугайында, школада пионер организациязының улуг вожатыйы эш Черноусованың пионер ажылының дугайында илеткелдерин ап, школага өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарны улам экижидириниң талазы-биле практиктиг хемчеглерни чоруткан.

ВКП(б) райкомунуң штаттан дашкаар инструкторлары партия эге организацияларының ажылдарынга барып практиктиг дуза көргүзер талазы-биле улуг рольду ойнап турарлар. Штаттан дашкаар инструктор эш Норбу 1951 чылдың сөөлгү кварталындан бээр райкомнуң даалгазын ёзугаар партияның 13 эге организацияларынга барган. Ол ышкаш эш Билчиир-оол эки ажылдап турар.

Эрткен чылын район иштинге партия бөлүктери чок турган болза, ам районнуң улуг колхозтары болур «Бурунгаар», «Победа» болгаш Сталин аттыг колхозтарның кол бүдүрүлге участоктарында 10 партия бөлүктерин тургускан. Оларның иштинден Сталин аттыг колхозта партия бөлүктери эки ажылдап турар, колхозтун тудуг бригадазында партия бөлүүнүң организакчызы Апал-оол болза, ай санында планныг ажылдап келген. Тайгада ыяш белеткеп турар колхозчуларның ортузунда агитас-массалыг ажылдар багай эвес чоруп келген. Тудугда комсомолдуң тускай бызаңчы бригадазын тургускан. Бригадир комсомолчу Суваң багай эвес ажылдап турар. Ам үеде херек кырында 550 кубометр тудуг ыяжы белеткетинген болгаш ону колхоз төвүнче сөөртүрүн үлегерлиг организастаан. Ам үеде доктаамал партийжи даалгаларны күүседип шыдавас онза чылдагаанныг 15 коммунистерден аңгыда 333 коммунистер болгаш партия кежигүнүнге кандидаттар партийжи доктаамал даалгаларлыг. Оларның иштинден район төвүнде партияның кежээки школазында, чер-черде политшколаларда комсомолдуң политбөлгүмнеринде 56 кижи пропагандистер, 103 кижи колхозтарда болгаш бүдүрүлге черлеринде агитаторлар, илеткелчилер, 17 кижи хана солуннар редколлегияларында ажылдап турар. Оон ыңай колхозтарның болгаш бүдүрүлге черлериниң көргүзүг болгаш хүндүлел самбыраларының ажылында хөй-хөй эштер киржип турар.

Партийжи даалгаларны күүседип талазы-биле Сталин аттыг колхозта Хоюгбан, Ленин аттыг колхозта Хүргүлек, ВЛКСМ райкомунда эш Норбу, парткабинет эргелекчизи Седип, районода Сагалаков олар ышкаш мурнакчы коммунистер хөй.

Колхоз бүдүрүлгезинде коммунистерниң мурнакчы ролюн улам өстүрер дугайында саналдар амыдыралда боттанып турар. Район иштинде көдээ ажыл-агыйлыг тараачын коммунистерниң 93 хуузу колхозчулар. Оларның иштинде Сталин аттыг колхозта коммунист Сюктер 652, Хоюгбан 450, «Победа» колхозта Сандакпаа 570, Күске 415, «Бай-Булуң» колхозта Сиирин 580 трудоденьнерни эрткен чылын ажылдап алганнар. «Победа» колхозта хой кадарчызы коммунист Сертип төрээн 134 хоюнуң 134, «Бай-Булуң» колхозта Сандак төрээн 88 хоюнун 88 хураганнарын чидириг чокка камгалап алганнар.

Ам районнуң колхозчулары болгаш Чаа-Хөл МТС-тиң механизаторлары часкы тарылганы кыска хуусаада бедик агротехниктиг деңнелге эрттирер дээш, партия организацияларын долгандыр сырый катышканнар. Партия организациялары агитас-массалыг ажылдарны чоннуң ортузунда улам күштелдирген.

Ындыг болза-даа, партия организацияларының отчёттуг соңгулда хуралдарынга коммунистерниң берген шүгүмчүлелчи саналдарын боттандырар талазы-биле ажылдарны «Бай-Булуң» колхозта партия организациязы (секретари эш Хайдып), Хереме сумуда партия организациязы (секретари Дукул) четпес боттандырып турарлар.

«Бай-Булуң» болгаш Шверник аттыг колхозтарда чамдык коммунистерниң күш-ажылга мурнакчы ролю эки көзүлбейн турар. Чамдык партия организациялары комсомол болгаш херээженнер, профэвилел организацияларының ажылдарын негелдениң чогуур деңнелинге чедир удуртпайн турар. Олар коммунистериниң санал шүгүмчүлелдериниң канчаар күүселинип турарының дугайында айтырыгларны партия хуралдарынга амдаа тургуспайн турарлар.

Мындыг янзылыг уламчылап турар четпестерни чогуур өй-шаанда узуткаар дугайында организастыг ажылдарны чорудары районнуң партия организациязының база бир чугула сорулгазы.

М. ОНДАР-ООЛ.

ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунуң партия, профэвилел болгаш комсомол организацияларының килдизинин эргелекчизи.

Ажылда чедиишкиннерни быжыглаар

Колхозчу массаларның ортузунга партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдың деңнели бедик болган тудум-на, ажыл-агай талазы-биле чедиишкиннер улам быжыг болур деп чүвени Эрзин районнуң «Коммунизмче орук» колхозта партия организациязының ажыл-чорудулгазы херек кырында көргүзүп турар.

Колхозтун мурнунга тургустунуп кээп турар чаа-чаа сорулгаларны күүседир дээш коммунистер, комсомолчулар болгаш колхозчулар демниг сүме-биле шиитпирлежип ап турарлар. Дугуржуп алган сорулгаларның херек кырында күүселдези дээш организастыг ажылдарга колхозчулар улуг идепкей-биле киржип келгеннер.

Сөөлгү бүдүн чылдың дургузунда колхозтун партия организациязының хуралдарын 17 катап, ооң бюрозунуң хуралдарын 10 удаа, бүгү колхозчулар-биле коммунистериниң болгаш комсомолчуларның катышкан 13 хуралдарын кылган. Ол хуралдарга колхозтун иштики ажыл амыдыралын, чугаалажып турган чорук болза, бүгү колхозчуларның идепкейин көдүрген болгаш колхозтун мурнунда турар сорулгаларны оларның эки билип ап турарынга улугужур дузалыг болган, хурал бүрүзү улай-улай улам-на сонуурганчыг болуп эрттип тургулаан болгаш комсомол организациялары хуралдарга чугаалажып эрттер айтырыгларны белеткелиг эки шынарлыг кылырын үргүлчү оралдажып келген. Коммунистер, комсомолчулар болгаш партия кежигүнү эвес активчилер ажыл планын ёзугаар дараазында хуралдарга чугаалажыр айтырыгларны белеткээринге ынчангаш күзелдин-биле киржип турарлар.

Бүгү коммунистерде болгаш комсомолчуларда партийжи, хөй-ниитичи даалгалар бар. Ол чорук партия болгаш комсомол организацияларының бүдүн составы шимчеп ажылдап турар дайынчы байдалды хандырган.

Коммунистерде болгаш комсомолчуларда бердинген партийжи болгаш комсомолчу даалгаларның күүселдезин доктаамал хынаар ажыл болза, партия болгаш комсомол организацияларының мурнунга оларның дааскан херек бүрүзүнүң күүселдези дээш харыысалгазын бедиткен.

Колхозчулар ортузунда 25 агитаторлар ажылдап турар. Оларның иштинде Аракчаа, Мижит, Шиликей, Сенгии, Ишчи олар боттарының дыннакчыларының мурнунга эн-не чоок хүндүткелди чедип алганнар. Оларның большевикчи чылыг сөстери чоннуң күзелин хандырып турар. Колхозта «Шалыпчы» деп хана солуннуң ажылын сөөлгү үеде экижиткен. Ында мурнакчы дуржулгаларны болгаш четпестерни чырыдып турар.

Бүгү коммунистер, комсомолчулар политшколаларда болгаш эш И. В. Сталинның допчу биографиязын өөренир бөлгүмде өөренип турарлар. Өөредилге расписание ёзугаар шыңгыы чурумнуг чоруп келген. Пропагандистер Тамдын, Нюрсат олларның эки ажылының дугайында дыннакчылар мактап турарлар.

Колхозчуларның коммунистиг медерелиниң депшилгезин оларның колхоз бүдүрүлгезинде киржилгезиниң түннели тодаргайлаан. Мал ажылында 24, тудуг ажылында 65 коммунистер болгаш комсомолчулар бар. Колхозчу малчыннар Камбужап, Нюрсат ажылдың эки түннелин болгаш шынарын көргүскеннер. Колхозта тудуг бригадазы 2. Бригадирлер Бадарчы, Торлик оларның башталгазы-биле тудугжулар 1951 чылдың тудуг планын чедиишкинниг күүселткен. Тудугжуларда Ширшин, 54 харлыг Сүгдүр олар ажыл нормазын үргүлчү ажыр күүседип келгеннер. Шак ындыг мурнакчы колхозчулар колхозтун ажыл-агый планнарының күүселдезин дүргедедип турары тодаргай. Колхоз 1951 чылда ажыл-агыйның күрүне планнарын бүрүнү-биле күүселткен болгаш чамдыызын ажыр күүселткен.

Колхозтун ажыл-ишчилери чедип алган чедиишкиннерге менээргенмейн, ону улам эки организастыг болгаш политик кижизидилгелиг ажылдар-биле быжыглаар ужурлуг.

Д. ДАРДАШ.

Областың колхозчу малчыннарында

Хүлээлгезин күүседип турар

Таңды районнуң Межегейде Ленин аттыг колхозтун малчыннары 1952 чылда мал өстүрериниң күрүне планын күүседир талазы-биле алган хүлээлгелерин багай эвес күүседип турар.

Колхозтун чылгычызы эш Морбуй-оол төрүүр 16 белерден 16 кулуниарны бүрүн камгалап алыр деп хүлээлге алган болза, ам төрээн 3 белериниң кулуннарын чидириг чок камгалап алган болгаш оларны эки доруктуруп өстүрүп турар.

Колхозтун сураглыг хойжузу комсомолчу эш Моңгуш Шура хой мал өстүрериниң күрүне планын 110 хуу күүседир болгаш төрүүр 100 хой бүрүзүнден 110 хураганны камгалап алыр деп хүлээлге алган болза, ам төрээн 38 хойларындан 39 хураганнарны камгалап алган доруктуруп өстүрүп турар. Ол бо чылын хой бүрүзүнден 2 килограмм дүк кыргып алырын база хүлээнген.

Колхозтун хаван ажаакчызы эш Оржак Кызыкы хаван өстүрериниң күрүне планын 130 хуу күүседирин хүлээнген болгаш төрүүр хаван бүрүзүнден 12 хаван оолдарын камгалап алырын хүлээнген болза, март айда төрээн 2 хаваннарындан 26 хаван оолдарын бүрүн камгалап алган болгаш ам оларны эки доруктуруп өстүрүп турар.

Колхозтун малчыннары малдың часкы массалыг төрүүр үезинге эки белеткелдиг ужурашкан болгаш малдың чаш төлүн чемгерер сиген болгаш өске-даа үүлдерни четчири-биле баш бурунгаар магадылап белеткеп алган турган.

Төрүүр малдарны дежурныйлар дун, хүн чок хайгаарап көрүп турар. Колхозтун мал бригадири эш Ширижик мал ажылдакчыларын эки удуртып ажылдап турар. 1952 чылда мал өстүрериниң күрүне планын чедиишкинниг күүседир дээш колхозчу малчыннар бүгү күштерин үндүрүп ажылдап турар.

Т. ТАЖИ-САМБУ.

Чаш малды менди ап турар

Тес-Хем районда Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң малчыннары колхозтун малын хүр кыш ажырган болгаш ам төрээн малдарның чаш төлдерин чидириг чок менди камгалап ап турар

Колхозтун шээр мал кадарчызы эш Тоюндуптун кададында хойлардан 52 хой төрээн, ооң 53 хураганнарын менди камгалап алган. Ол ышкаш комсомолчу эш Музак төрээн 96 хойдан 100 хураганны, 78 өшкүден 78 анайны камгалап алган, хойжу Конгар төрээн 104 хойдан 107 хураганны, 35 өшкүден 46 анайны камгалап алган. Ыныак малчын Ямаранза төрээн 117 өшкүзүнден 148 анайны алган. Ол ышкаш малчыннар эштер Никин 124 хойдан 128 хураганны, 82 өшкүден 94 анайны, Амит 67 хойдан 70 хураганны, 36 өшкүден 42 анайны бүрүн менди камгалап алган. Колхозтун эң эки хойжузу эш Хуурак-оол төрээн 127 хойдан 127 хураганны, өшкүден 7 анайны камгалап алган.

Моон алгаш өөрге. Ленин аттыг колхозтун малчыннары төрээн малдарның чаш төлдерин чидириг чок менди камгалап ап эки аалчылдап турар деп чүве тодаргай-дыр.

Ч. ОЮН,
В. ТОВУУ.

Тожу районнун „Совет Тыва" колхозунда

ТООРА-ХЕМ. (Радио-биле). Тожу районда «Совет Тыва» көдээ ажыл-агый артелиниң шээр малы кидинне төрүп эгелээн. Колхозчу малчыннар малдың чаш оолдарын камгалап, менди доруктуруп алыр дээш кызымак ажылдап турарлар. Бо хүнге чедир колхозтун 161 хойлары төрээн, ооң 168 хураганнарын камгалап алган менди доруктуруп турар. Ол ышкаш төрээн 35 өшкүлериниң 38 анайларын когарал чок доруктуруп турар.

Шээр мал фермазының эргелекчиви эш Чамзы ак-сеткилдиг кызымак ажылдап, фермада колхозчуларның күш-ажылын шын организастап турар.

Оон ынай комсомолчу хойжу эш Моңгурактың кадарып турары хоюндан 100 хойлар төрээн, ооң 112 хураганнарын база менди доруктуруп турар. Ол ышкаш төрээн инектерниң, белерниң оолдарындан чаңгыс-даа когарал чок болган.

База катап боттуг удуртулга дугайында

1952 чылдың февральдың 5-те үнген № 24 «Шын» солунга парлатынган «Боттуг удуртулга херек» деп эгелиг үүлге Барыын-Хемчик районнуң Кара-Хөл сумуда Молотов аттыг колхозта көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын каржызы-биле үреп турар чоруктарны болгаш ол колхозтун даргазы Соднамның күрүнеге удур кылып турган чамдык үүлгедиглерин бижээн. «Шын» солуннуң редакциязы ол үүлдү хынап көргеш, ында айытынган четпестерни узуткаарының хемчеглерин дарый алыры-биле ВКП(б) Барыын-Хемчик райкомунун секретари эш Кончуктун адынга чоруткан. Ол материалдың дугайында харыыны эш Кончук «Шынның» редакциязынга чоруткан. Ынчалза-даа, ол харыы бижикчилериниң болгаш номчукчуларның күзелин хандырбайн турар.

Ол үүлде Молотов аттыг колхозтун даргазы Соднамның колхозчуларның онал-саналын үнелевейн, активтен хоорук ажылдап, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын каржызы-биле үреп, колхозка чаа кежигүннерни колхозчуларның ниити хуралынга чугаалашпайн, үүгле баштаар черниң хуралынга чугаалашкаш киирип ап, колхозтун хөрөңгизин ниити хуралдың шиитпири чокка, бодунун туразы-биле чарыгдап турарын тодаргай бижээн.

Бо үүлдүң харыызынга эш Кончук Соднамның четпестерин ылап илереткеш, чогуур хемчег алырының улуу, харын «Колхозка балыкчы бригаданы тургузарынга эш Соднам удурланмайн турган, а балыктаарынга херектиг четки, хеме чок болган; колхозка кежигүннерни ниити хуралга чугаалажып турган, киирип ап турган, ынчалза-даа, чамдык кижилерни бачым үелерде колхоз баштаар черинге чугаалашкаш хүлээп ап тургулаан; колхозтун аъдын Соднам өске аътка орнаан, ынчалза-даа, орнап алган аъдын колхозчулар мактап турар; колхозтун партия эге организациязының хуралынга Соднамны шүгүмчүлээргe, ВКП(б) райкомунуң төлөөзи эш Ойдупаа Соднамны камгалап, шүгүмчүлелди кыспаан, ынчалза-даа, Соднамның дунмалары инек оорлаан деп өжээнниг шүгүмчүлел үнүп келирге, эш Ойдупаа «Соднам дунмаларының буруузун харыылавас» деп чугаалаан; колхозтун төвүнүн дугайында Соднамда буруу чок, ону райкомнуң болгаш райкүүскомнуң киржилгези-биле шиитпирлээн» деп редакцияга харыызынга бижип турар.

Ынчаарга балыктаарынга хереглетинер четкини, хемени болгаш өске-даа херекселдерни колхозка кылгаш, балыкчы бригаданы организастап болбас турган бе? Колхозка кирер кижилерни ниити хуралдың шиитпири чокка хүлээп ап турган чорук, колхозтун ниитиниң хөрөңгизин Соднам бодунун туразы-биле чарыгдап, самчыгдап турган чорук, колхозка киргеш, Уставта айытканындан артыр малдарны бодунга артырып алганнар-биле демисешпейн турган чорук көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үревейн турганы ол бе? деп айтырыгларны номчукчу кижи бүрүзү салып болур.

ВКП(б) Барыын-Хемчик райкому ол үүлде бижитинген фактыларның политиктиг утказын чедир үнелевейн барган, а ук үүлдүң хыналдазын кылыры-биле болгаш колхозтун отчёт-соңгулдалыг хуралын эртирери-биле ынаар чораан райкүүскомнуң даргазының оралакчызы эш Красный ол ажылды эң харыысалга чок кылган.

Ол дугайын «ШЫН» солуннуң редакциязынга келгилээн чагаалар херечилеп турар.

«Боттуг удуртулга херек» деп эгелиг үүлде элээн колхозчуларның бижип турары болза, «Шын» солунга бижитинген «Боттуг удуртулга херек» деп эгелиг үүлдү колхозчуларның хуралынга чугаалашса-даа, ол үүл баыш удур хынатынмаан болгаш Соднамның дугайында илеретинген четпестер анаа-ла чагдынып калган. ВКП(б) райкомунуң төлөөзи эш Красный ол үүлдү эки хынаарының улуу. Соднамның бажыңынга каш хонуктарда арагалап, хүндүледип эткен. Колхозтун отчёт-соңгулдалыг хуралынга эш Красный болгаш Соднам ук үүлдүң бижикчилерин буруудадып, олар болза, колхозка удур чорук кылып турар аңгы дайзыны кижилер-дир деп, ында бижитинген үүлдерни шын эвес дээрзиниң дугайында улуг оралдажыышкыннарны кылып турганнар. Бир эвес ол бижитинген фактылар шын эвес болган болза, отчёттуг хуралга колхозчуларның шүгүмчүлээни, Соднамның буруузун билиинген фактылары ооң Уставты үреп турганын херечилевейн турар бе?

Ук үүлде айытынган четпестерни хуралга долузу-биле илеретпээнин болгаш Соднамның талазындан ону шын эвес дээр дугайында улуг оралдажыышкынны кылганын, оон уламы-биле отчёт-соңгулдалыг хуралга Уставты каржызы-биле үрээр чорукту база каттап кылганын Молотов аттыг колхозтун кежигүнү эш Х. Чаян-оол «Шын» солунга тодаргай бижээн.

«Шын» солунга Молотов аттыг колхозта бар четпестерни илередип бижээни бүрүнү-биле шын болгаш ол четпестер бо хүнге чедир үргүлчүлеп турар.

Шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел чокка бис бурунгаар хөгжүп шыдавас бис, шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел биске суг дег, агаар дег херек деп эш Сталин бисти өөредип турар. Ындыг турбуже эш Соднам шүгүмчүлелге каржызы-биле удурланып турар. Колхозтун отчёт соңгулдалыг хуралы болуп турда, колхозчулардан эш Соднамны шүгүмчүлей бээрге-ле эш Соднам «сээн оон хей, меге чүве чулчуруп тур сен, олур-олур» дээш, хөй чазалгаларны берип турган. Ол үеде Соднамның четпестериниң дугайында үүлдү хана солунунга базала үндүрген турган. Ынчалза-даа, эш Соднам ол хана солунун ора соккаш узуткап каан. Соднам ол хире дерзии идегет-тир!

Ынчаарга «Шын» солунда үүлдү колхозка удур кижилер бижээн кылдыр бадыладырын эш Красный болгаш Соднам оралдажып турганнар. Эш Красный болза, Соднамның четпестерин илередиринге идиглиг үүнү-даа кылбаан. Солунда бижитинген фактыларны болгаш Соднамның четпестериниң дугайында колхозчуларның чөптүг шүгүмчүлелдерин хынаар, Соднамны колхоз даргазынга соңгувас дээрзиниң дугайында колхозчуларның саналын эш Красный херекке албаан, харын Соднамны колхоз даргазынга соңгуурун ВКП(б) райкому бадылаан чүве болгай, ынчангаш ону соңгууру албан дээр хөөнүү хуралга чугаалап тургаш, Соднамны колхоз даргазынга соңгутурган. Ол хуралга эш Красный шүгүмчүлелди кызып турган болгаш четпестерни илередиринге шаптык ужураштырып турган. Ол сорулга-биле ревизия комиссиязының даргазы Байындының илеткелин үзе шаап тургаш, ара соксаткан.

Отчёттуг хурал соонда ол-ла илеретинген четпестер узуткатынмаан болгаш харын немежип турар. Бо фактылар болза, «Шынның» материалында бижитинген фактыларның шынын болгаш ВКП(б) райкомунуң ол үүлдү тооп көрбээнин херечилеп турары ол эвес ирги бе?

Боттуг удуртулга херек. Оон-биле кады кадык шүгүмчүлелди база большевикчи ёзу-биле хүлээп көөр херек. Черле Соднамны ынча дыка ВКП(б) райкому үүге камгалаарын оралдажып турар чоор? Соднам районнуң белеткел конторазының директору тургаш, багай ажылынын ужурунда үндүртүпкен турда, ол кулак ызыгуурлуг кижини райком харын колхоз даргазынга киирип турганы безин чиктиг үүве.

Бо четпестер дугайында колхозчуларның таарзынмайн турар болгаш дарый хемчег алырын негеп турар саналдарын «Шын» солуннуң редакциязы бүрүнү-биле үүлзүнүп турар.

Экзаменнерни дужааган

Каа-Хем районда «Тиилелге» көдээ ажыл-агый артелиниң малчыннары үш чыл хуусаалыг агро-зоотехниктиг курстун ийи дугаар чылының өөредилгезин чоокта чаа доскаш, экзаменни дужааган. Шупту малчыннар өөредилге чылының дургузунда быжыг билигни чедип алганын көргүскен.

Экзамен болуп турда, өөренип алган эртемин практика кырынга канчаар ажыглаарын саанчылар чугаалап турганнар. Чижээлээрге, чаа төрүүнгён бызааларны канчаар хүлээп алырын болгаш баштайгы хүннерде оларны канчаар чемгерерин саанчы Мария Яковлева чугаалаан. Саар ишекке хонукта бээр чемни канчаар таарыштыр тургузарын саанчы С. Валева чугаалаан.

Ылаңгыя эштер А. Самарина, С. Валева олар өөренип алган үүлдерин эки шингээдип алганын көргүскен. Экзамен комиссиязы оларның билиин хынап көргеш, «5» деп демдекти салган. Эштер А. Болчугова, П. Рязанова, М. Яковлева болгаш аът ажаакчызы эш И. Болчугова «4» деп демдекти алган.

Малчыннар чайгы үеде практика кырынга ажылдааш, күзүн ийиги разрядтың малчыннары деп дипломну алыр деп онаалганы алганнар.

М. КАЙДЕНКО.

Совхозтар социалистиг хүлээлгелерни күүседир дээш большевикчи өзу-биле демисежир

Коммунистиг партия болгаш Совет чазак көдээ ажыл-агыйны бирги чергениң техниказы-биле хандырып, мергежилдиг кадрларны белеткеп, оларны мурнакчы агрономия эртеми-биле чепсеглээн. Моон соңгаар шөлдериң дүжүттүүн улам бедидер, социалистиг мал ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдер дугайында бүгү байдалдар көдээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилеринде бүрүн бар.

Бистиң области 1952 чылдың улус ажыл-агый планын хуусаа бетинде күүседир талазы-биле социалистиг чарышка тодаргай хүлээлгелерни өр, херээжен колхозчулар-биле кады совхозтарның ажылчыннары, специалистери база алганнар.

Эрткен чылын совет Тываның совхозтары 1950 чылдан хөй бараанныг продукцияны күрүнеге берген. Совхозтарның ажылчыннарының ортузунда бүдүрүлгениң мурнакчыларының болгаш эгелекчилериниң хүрээлени өзүп турар. Чижээлээрге, «Элегес» совхозтуң тракторизи эш Старцев 1951 чылда чымчак чер андарылгазынче шилчидерге 1117 гектарны ажылдап кылган. Ам бо чылын 1500 гектардан эвээш эвести ажылдап кылыр, чеди хонук бүрүзүнде кывар үүлдү камнап ап турар деп хүлээлгени эш Старцев алган.

«Барлык» совхозтуң тракторизи эш Хертек Айыр-Санаа «АТЗ—НАТИ» деп трактор-биле 1000 гектарны ажылдап кылыр болгаш кывар үүлдүң камналгазын 15 хуу чедирер деп хүлээлгени алган. «ҮТКА-ның 25 чыл ою» совхозтуң тракторизи эш Черкашин сезон дургузунда база 1000 гектарны күүседир деп хүлээлгени алган. «Өөк» совхозтуң тракторизи эш Макредов база ындыг трактор-биле 1200 гектарны, эш Кечил-оол 1500 гектарны ажылдап, хөй санныг кывар үүлдү камнап алыр деп хүлээлгени алганнар.

«Элегес» совхозтуң коллективи эрте тарыыр тараа культураларының тарылгазын 8 ажыл хүнеринде доозар деп социалистиг хүлээлгени алгаш, апрель 27-де кызылтастың тарылгазын эгелээн. Трактористер эштер Старцев биле Кускашёв боттарының аразынга чарышты салгаш, тарааны чажып тарыырының хүн нормазын 120—130 хуу чедир кончуг эки шынарлыг күүседип турар.

Областың совхозтарының ажылдакчылары часкы тарылганы кыска хуусаада бедик агротехниктиг деңнелге эрттиргеш, гектар бүрүзүнден 15 центнерден куду эвес дүжүттү алыр, а «Барлык» совхоз тараа культураларындан 16 центнерни, ооң иштинде кызылтастан 17 центнерден эвээш эвес дүжүттү алыр деп хүлээлгени алган.

Мал ажылын хөгжүдер талазыбиле бедик социалистиг хүлээлгелерни совхозтарның ажылдакчылары ап турар. Чижээ, «ҮТКА-ның 25 чыл ою» совхозтуң улуг хойжузу эш Мондукай төрүүр 100 хой бүрүзүнден 125 хураганны, «Элегес» совхозтуң хаван ажаакчызы эш Санкина төрүүр хаван бүрүзүнден 13 хаван оолдарын, «Өөк» совхозтуң хойжузу эш Мартак 100 хойдан 115 хураганны алыр деп хүлээлгени алган.

Тудуг талазы-биле совхозтарның ажылдакчылары тудугның капитал септелгезин август 1-де доозар, ооң иштинде «ҮТКА-ның 25 чыл ою» совхоз июль 1-де доозар, тудуг ажылының бот-өртээн 8 хуу кудуладыр, совхозтарда чурттарга бажыңнарының болгаш культур-амыдыралдың тудугларының септелгезин өй-шаанда чорударын хандырар деп хүлээлгени алганнар.

Совхозтарның партия эге организацияларының хүлээлгези — 1952 чылда алган хүлээлгелерни алдарлыы-биле күүседир дээш совхозтарның ажылчыннарының болгаш специалистериниң ортузунга полит-массалыг ажылды калбартып чорудары болур.

ВКП(б)-ниң Бии-Хем, Улуг-Хем, Танды болгаш Барыын-Хемчик райкомнары болза, совхозтар коллективтериниң ажылын үргүлчүүнүң контролюнга ап, техниканы долузубиле ажыглаар, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер, совхозтарның бараанныг чоруун көвүдедир дээш демиселге практиктиг дузаны оларга көргүзер ужурлуг.

Д. КРАЕВ.

Кызылдың ыяш заводунуң аныяк ажылчыннары ыяш хоюглаарының талазы-биле тускай эртемни шиңгээдип ап турарлар.

Чурукта: мебель цехинде комсомолчу А. Неволин ыяш хоюглаарының мурнакчызы болуп, хүн-бүрүнүң нормазын 150 хуу чедир күүседип турар.

Чуруу А. Ермолаевтии.

Механизатор кадрларны өөредир болгаш кижизидер ажылче доктаамал сагыш салыр

Бистиң көдээ ажыл-агыйывыс эңне мурнакчы техника-биле чепсегленип турар. Ол техниканы чөптүг ажыглаарынга механизатор кадрлар кол рольду ойнаар.

Ынчаарга ол кадрларның санын өстүрер болгаш оларны доктаамал ажылдадыр сорулга болза, оларның ортузунга политиктиг кижизидилге ажылдарын соксаал чокка чорударын, чаа-чаа механизаторларны немей белеткээрин партия болгаш совет органнардан негеп турар.

Тес-Хем районнуң Самагалдай МТС организастатынып тургустунганындан бээр 2 чыл болуп турар. Ында техниканы башкарып билир механизаторларның саны 70 ажып турар. Бо чылын трактористер немей белеткээр курс 25 кижини өөреткен. Шылгалда туткан трактористерниң иштинде О. Самбуу, Е. Серен, З. Чочай эң эки шынарлыг өөренип доосканнар.

Механизаторжу эрги кадрларның иштинде эрткен чылын боттарының мурнакчы мергежилин, күш-ажылчы чоруун көргүскеннер хөй. Тракторист эш Ермолаев ажыл нормазын үргүлчү күүседип 1600 килограмм кывар болгаш чаар үүлдерни камнап алган. Эш Херелмаа трактор-биле чер андарар планын эрткен чылын 171 хуу күүседкен, кывар болгаш чаар үүлдү 591 килограммны камнаан. Ол ышкаш эш Дөмүрек трактор ажылының планын 180 хуу күүседирин хандырган, кывар база чаар үүлдү 701 килограммны камнаан. Трактористер Вера Шимит, Б. Чооду, Далчин трактор ажылының шынарын бедитпишаан, ажыл нормазын база доктаамал ажыр күүседип келген.

Бо чылдың часкы тарылгазын 9 ажыл хүннеринде бедик агротехниктиг деңнелге эрттирер дээш трактор бригадаларының аразынга социалистиг чарышты Калинин аттыг колхозта бригадир Шимит, Сталин аттыг колхозта бригадир Далчин олар эгелээннер. Ол бригадаларның эгелээн чарыжынга өске трактор бригадалары катышкан.

Ынчалза-даа, механизаторлар ортузунга үргүлчүүнүң кижизидилге ажылы четпес чоруп келген. Механизаторларның билиг бедидер талазы-биле негелделеринге МТС директору турган Максимчук, МТС директорунуң политик талазы-биле оралакчызы Туванчап эки сагыш салбааннар.

МТС-тиң ажылчын, албан хаакчыттарының ортузунга МТС-тер ажылының болгаш мурнакчы механизаторларның дуржулгаларының дугайында, агрономия эртеминиң болгаш политиктиг билиглериниң дугайында темаларга илеткелдер болгаш лекциялар номчулгалары чорувайн келген. Эрткен чылын трактор бригадаларынга политиктиг көргүзүг агитациязын, беседаларны болгаш номчулгаларны эки организаставаан. Бо четпестериниң буруузу ВКП(б) райкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизинге онаажыры чугаажок. МТС-тиң механизаторларының хөй кезин аныяктар болуп турар. Ол аныяктар ортузунга кижизидилгелиг болгаш культурмассалыг ажылдарны экижидеринче БЛКСМ райкому (секретари эш Төгүт-оол) база сагыш салбайн келген.

1952 чылдың ажыл-агыйжы сорулгалары болза, МТС-тиң механизаторларының ортузунга политиктиг кижизидилге ажылдарын чогуур негелдениң деңнелинге чедир таарыштыр организастаарын негеп турар.

М. СЕРЕН-ТОРЖУ.

ЧАСКЫ ТАРЫЛГАДА ЧЕТПЕСТЕРНИ ДАРЫЙ УЗУТКААР

Ажыл аттарын шын ажыглаар

Бисте тракторларның болгаш автомашиналарның саны чедишпес болган ужурунда бистиң областың колхозтарынга ам үеде дириг тыртар күштү чөп ажыглаары тергиин чугула. Бир эвес аттарның ажаалга, чемгерилгезин экижидер болза, олар кандыг-даа ажылга тура дүшпес болур. Ынчаарга ажыл аъдын доктаамал чаңгыс кижиге харылатпас, өске-өске кижилер ажаар, ажылдаар болза, аът арып баксыраар, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү кудулаар, шак ындыг аът удавас ажыл кылып шыдавас апаар.

Шак ындыг фактылар Чөөн-Хемчик районнуң «Кызыл тараачын» колхозунда көстүп турар. Эш Кучлар Кечим-орус бригадирлээн хову ажылының № 2 бригадазында илииртекчилериниң звенозу ажылдап турар. Аттарны ажылга шын ажыглаарының орнунга илииртекчилер болза, аттарны мунуп алгаш илииртээшкин чорудуп турар. Бир эвес аътка үгле илиир сөөртүрер болза, хүн нормазын хүннүң күүседип шыдаар. Бүдүн хүннүң дургузунда мунуп келген, күжү арык аттар ажыл нормазын күүседири берге болбайн канчаар. Ол бригада аттарны мунукчуларга акт өзугаар дужааваан.

Эш Сат Санчат бригадирлээн № 1 бригада база ындыг болуп турар. Илииртекчилер база-ла бүдүн хүннүң дургузунда аът кырынга олуруп кээрлер. Малга кээргел чок чорукту колхозчу Моңгуш Лопсан көргүзүп турар. Ол бодунуң ажылының бир дугаар хүнүнде-ле чер андарылгазының «чаа аргазын» бодап алган. Үүл дизе, боду аът кырынга олуруп алгаш андазынның тудазын холга тутпайн тарып эгелээн, бүдүн хүннүң дургузунда үүгле 0,12 га чер андарган. Бригадир ол ажылды хүлээвейн баарга, эш Лопсан ол черни бир хүн иштинде катап андарган.

Ындыг харыысалга чок ажылдың болгаш аттарны кай-хамаан чок аажылаар чоруктуң түннелинде ол ийи бригадаларда аттарның күжү ортумактан куду. Колхоз баштаар черниң болгаш зоовет-ажылдакчыларның талазындан каш удаа сагындырып турбуже, бригадирлер Кечим-орус биле Санчат олар аттарны тус-тус кижилерге быжыглап бербээн. Колхозта сиген бар болза-даа, аттарны немелде чемгерилге-биле хандырбайн турар. Чамдык колхозчулар бригадирлерниң кошкак үлүртүлга негеделээн ажыглап алгаш, хүндүс ажылдап хүнзээн аттарын дүне 15 километр хире колхоз төвүнче мунуп чанар чоруктар бар.

Колхоз баштаар черниң хуралынга бо четпестерни узуткаар, аттарны тус-тус кижилерге акт-биле хүлээдип бээр деп чугаалажып турда, бригадир Кечим-орустан:

— Илииртекчилер хүндүр бадыр чадаг кылаштаарын күзевес мен. Олар шагзырааш, даарта хүнде ажылдап албастай бээрлер — деп ажыы-биле чугаалаан. Өске бригадир эш Санчат аңаа катышпышлаш, бижик-үжүкке хирелиг кижи болганымда аттарны кижилерге акт-биле быжыглап берип шыдавас мен деп барымдаа, харыысалга чок чүвени чугаалаан.

Моон ап көөрге, ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер дугайында бо бригадирлер сагыш салбайн турары тодаргай-дыр. Моон соңгаар ындыг организакчылар-биле эптежип болбас. Аттарның ажаалга, чемгерилгезин экижидер, ажылга шын ажыглаар херек.

А. САРЛИН.

Механизаторларның амыдыралынче сагыш салыр

Часкы тарылганы дүрген, бедик агротехниктиг деңнелге эрттиреринге механизаторларның ролю деңнел чок улуг. Ындыг турбуже, Каа-Хем районнуң чамдык колхозтары ол колхозтарда ажылдап турар механизаторларның амыдыралын хандырбайн турар. «Большевик» колхозта 12 кижилиг бригада ажылдап турар, ычнаарга ол колхозта 4 кижиге кылган бир үрелик вагончик бар, «Октябрь 14 чыл ою» колхозтуң тарылга шөлүнүң аразы 10—15 километр ажыг хире тарамык хирезинде ол колхозтуң баштаар чери трактористерге үгле чаңгыс вагончик кылып берген. Трактористерниң хандырылгазының талазы-биле байдал «Сталинчы орук», «Ленинчи орук» болгаш «Октябрь 30 чыл ою» колхозтарда оон база-ла дээредевес.

Ворошилов аттыг болгаш «Октябрь 30 чыл ою» колхозтар трактористериниң аъш-чемин безин четче таарыштырып бербейн турар.

Байдал мындыг турда трактористерниң культурлуг дыштанылгазының дугайында кандыг айтырыг туруп болурул.

Үстүнде четпестериниң чылдагааны болза, адатынган колхозтарның баштаар черлериниң энир чылгызы ышкаш трактористериниң амыдыралынче сагыш салбайн, ынчап мынчап эртиргейаан дээр хөөнү-биле база ол колхозтарның часкы тарылгага бүгү тала-биле белеткенмээни-биле болгаш ол колхозтарның баштаар черлериниң даргаларының ажыл хүлээлгезинге ээ-харыысалга чок чоруу-биле тайылбырлатынар.

Механизаторларның амыдыралынче эң-не ээлдек сагыш човаашкының үндүрүп, оларның ажылдаарынга, ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринге болгаш оларның культурлуг дыштанылгазын өй-шаанда хандырарынга угланган ажылдарже бүгү күштү үндүрери колхозтар баштаар черлериниң болгаш колхозтарда партия эге организацияларының кол сорулгазы болур.

Г. СЕМЕНОВА.

Профэвилел организациязының ажылын бедик деңнелче

Мөнгүн-Тайга районнуң Мөген-Бүренде профэвилел организациязының даргазы эш Ымы-Доржу ол ажылга соңгуткандан бээр кандыгдаа ажыл чорутпаан.

Күш-ажылдың сагылга чурумун быжыглаарынга болгаш социалистиг чарышты калбартырынга, ажылчын, албан хаакчыттарны профэвилелдиң хүрээлеңинге киирер, оларның ортузунга политик-чырыдыышкынныг ажылдарны калбартыр талазы-биле бодунуң хүлээлгезин ол организация шуут күүсетпейн турар.

Сумуда школа, эмнелге чери болгаш садыг бар. Ында күш-ажылдың чурумун сагывас чоруктар бар болуп турар.

Совет албан черлериниң ажылдакчыларының профэвилелиниң Мөнгүн-Тайга райкому ол сумуда профэвилел организациязының ажылын экижидер дугайында сагыш салза чогуур.

И. БОРБАК-ООЛ.

Бот-тывынгыр уран-чүүлдериниң район көрүлделери

Облкүүскомнуң шиитпирин өзугаар 1952 чылдың март—апрель айларда көдээ черлерге, районнар төптеринге бот-тывынгыр уран-чүүлдер көрүлдезиниң шүүлделери болуп эрткен.

Көрүлделериниң шүүлдезинге шии, ыры, танцы коллективтери, хылдыг болгаш үрер хөгжүмчүлер, тоолчулар, база чурттуң бот-тывынгыр чурукчулары, хол кылыкчылары киришкен.

Районнар көрүлдезиниң шүүлдези көдээде бот-тывынгыр уран-чүүлчү талантыларның шапкын өзүлдезин, идея болгаш уран-чүүл талазыбиле оларның деңнелиниң бедээнин, бот-тывынгыр коллективтериниң репертуарлары совет чогаалчыларының, композиторларның эң эки чогаалдары болгаш улустуң аас чогаалының эртинези-биле соксаал чок долдунуп турарын, бистиң чуртка коммунизмниң тиилелгези дээш, бүгү делегейге быжыг тайбың дээш совет кижилериниң маадырлыг демисели оларда кайы хире сиңниктингенин тодаргайы-биле көргүзүп турар.

Көрүлде Кызыл хоорайга, Бай-Тайга, Чөөн-Хемчик, Кызыл, Бии-Хем болгаш өске-даа районнарга элээн организастыг эткен. Ол районнарга болгулаан көрүлделер болза массалыының, янзы-бүрү жанрларны хаара тудуп шыдаанының, репертуарының идеялыг деңнелиниң база улустуң аас-чогаалын мергежилдии-биле ажыглап билириниң талазы-биле онза ылгалып турар.

Бии-Хем районунга болган көрүлдеге 300 чыгыы кижи киришкен болгаш олар шупту 56 янзы-бүрү дугаарларны көргүскен. Оон 18-зин область көрүлдезинге киирерин комиссия чөпшээрээн.

Кызыл районунда бот-тывынгыр уран-чүүл бөлгүмнериниң киржикчилери эрткен чыл-биле дөмейлээрге, сан талазы-биле 6 катап көвүдээн. Район школаларының башкылары болгаш үстүкү класстарның өөреникчилери көрүлдениң белеткелинге болгаш ону чорударынга идепкейлиг киришкенин демделээри чугула.

Көрүлдеге Ээрбек клубу (эргелекчизи эш Евтушенко), Кара-Хаак клубу (эргелекчизи эш Струкова), Черби, Сесерлиг номчулга бажыңнары боттарының бот-тывынгыр уран-чүүлдерин чедишкиннии-биле көргүскеннер.

Ээрбек суур клубунуң бот-тывынгыр уран-чүүл коллективи көргүскен дугаарларын эки таарыштырып хевирлээн болгаш хепти шын шилип шыдаан. Коллективтиң кыстар бөлүү боттарының эки таарыштынган өткүт-чидиг ырлары-биле Төрээн чуртка кызыгаар чок ынакшылдыын болгаш тайбың дээш демиселге күзел-соруктуун тодарадып көргүскеннер. «Баян-Хем» колхозтуң колхозчузу Тарыймаа элээн каш ырларны эки ырлап күүседкен. Башкы Кара-оол акробатиктиг дугаарларны багай эвес көргүскен. Ынчангаш ол районда бот-тывынгыр уран-чүүлдүң беш коллективтери болгаш он ажыг тус-тус ойнакчылар өртектиг чүүлдер-биле шаннатканнар.

Бай-Тайга районга болган көрүлде колхозчуларның ортузундан уран-чүүлге салым-чаяанныг хөй-хөй талантыларны илередип тыпкан. Бир дугаар черни Сталин аттыг колхозтуң бот-тывынгыр уран-чүүл коллективи (удуртукчулары Тоюн, Анай-оол олар) эжелээн. «Межегей» деп улустуң ырын болгаш «Чавыдак» деп кожамыкты баянның үделгези-биле күүседкеш, колхозчу ыраажы Хорагай онза шылгарап үнген. Крыловтуң «Хек болгаш Аксыр-даа» деп банязын колхозчу Апарат кайгамчык мергежилдии-биле номчуп күүседкен. Матростар танцызын болгаш улустуң хылдыг хөгжүмүнге үдетирген ырларны тергиин эки күүседкени дээш Онюгу, Идамчап оларны өртектиг чүүлдер-биле шаннаан.

Көрүлдеге элээн хынамчалыг белеткел Чөөн-Хемчик районга (культура-чырыдыышкын инспектору эш Очур) чорутунган. Сталин аттыг колхозтуң 10 кижи, Калинин аттыг, Жданов аттыг, «Большевик» колхозтардан он-он кижилер шүглүп үнгеш, район көрүлдезинге киришкен.

Чадаанага болган көрүлдеге бот-тывынгыр уран-чүүлдериниң бүгү хевирлери бүрүнү-биле көргүстүнген деп чугаалап болур. Музыка, вокальдыг ырлар, танцы, сценалыг үнүүшкүннөрден аңгыда бот-тывынгыр чурукчуларның ажылдарын, чазаныкчыларның, сиилиикчилериниң даштан, ыяштан кылган шевергин чазанылга-чонулгаларын, пөстен кылган угулзалыг сиилилгелерин көрүлдеге база киирген. Көрүлдеге шылгараан 26 дугаарларны болгаш ажылдарны область көрүлдезинге киириштирери-биле шилип алган. Ынчангаш районга болган көрүлденин киржикчилери 6500 рубль түннүг өртектиг шаңналдарны алган. Чадаананың культура бажыңының бот-тывынгыр уран-чүүлдер коллективиниң киржикчилериниң күүседкен «Бис тайбының талазында бис» деп литература-музыкалыг монтаж бирги чергениң шаңналы-биле демделгетинген. Ийиги чергениң шаңналын вокальдыг болгаш музыкалыг дугаарларны эки күүседкени дээш «Кызыл тараачын» колхоз клубунуң бот-тывынгыр уран-чүүл коллективинге тывыскан. Шөмбүлдей биле Манчакайның күүседкен хөмей ырлары кончуг солун болган.

РОМГБ-ниң ажылдакчызы эш Балашкинниң Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинның чуруктарын дашка сиилип кылган ажылы, ол ышкаш «Кызыл тараачын» колхозтуң колхозчузу 63 харлыг Донашоолдуң ыяш-биле чазап кылган янзы-бүрү дүрзүлери база көрүлдеге кирген, олар тус-тузунда бирги, ийиги чергениң шаңналдарын үлешкеннер.

Ындыг болза-даа, чамдык райкүүскомнар бот-тывынгыр уран-чүүлдүң көрүлдезинге белеткелче чогуур кичээнгейни салбайн, үгле район комиссиязын тургусканы-биле кызыгаарлатынгаш, көрүлдени организастаар болгаш чорудар талазы-биле оларның мурнунга чогуур негелдени салбаан.

Таңды районга тургускан көрүлде комиссиязының даргазы эш Негейниң бот-тывынгыр уран-чүүлдү хөгжүдерин херекке албайн барганы-биле ол районда тос санныг клубтардан үгле культура бажыны болгаш МТС-тиң клубу көрүлдеге киришкен.

Районда талантылыг аныяктар бар-даа турган болза, район комиссиязы бот-тывынгыр уран-чүүлдүң коллективтериниң ажылынга эргежок чугула үүлдерни турузуп бээр, салым-чаяанныг кижилерни көрүлдеге киириштирер талазы-биле чамдык суурларның көдээ комиссияларынга практиктиг дузаламчыны көргүспээн. Оон түннелинде ол суурларның коллективтери көрүлдеге киришпээн. Балгазын болгаш «Элегес» совхозунуң бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтери эки белеткенин алза-даа, транспорт чок болган ужурунда Бай-Хаакка кээп шыдаваан болгаш боттарының чедишкиннерин көргүспээннер. Ынчангаш үгле дөрт коллективтен келген 108 кижи киришкен болгаш район көрүлдези эки түннелди берип шыдаваан.

Каа-Хем районга бот-тывынгыр уран-чүүлдүң көрүлдезин эрттирер комиссия (даргазы эш Шогжал) көрүлдеге белеткелди эки организастап, ону чедишкинниг эрттирер хамаанчок, харын-даа коллективтерни болгаш тус-тус ойнакчыларны шилип алыры-биле бодунуң төлээлерин көдээге болуп турган көрүлделерже чорутпаан. Оон чылдагааны-биле улустуң иштинден бот-тывынгыр талантылар чогууру-биле илеретинмейн барган. Ынчангаш район төвүнге болган көрүлдеге үгле 100 безин четпес кижи киришкен. Көрүлдеге киирер дугаарларны эки хынамчалыг шилип албааны-биле район көрүлдезинге киришкен 8 коллективтериниң көргүскен дугаарларының чамдыктары чаңгыс-аай болгаш идеялыг деңнели куду болган.

Область Совединиң үшкү сессиязы көдээге культура-чырыдыышкын ажылдарын үндезини-биле экижидер дугайында тодаргай шиитпирни үндүрген. Ол шиитпирни Каа-Хемниң райкүүскому багай күүседип турар деп чүвени районга болган көрүлденин түннели шак ынчаар тодаргай көргүскен. Ынчангаш ол райкүүском моон соңгаар культура-чырыдыышкын ажылынга болгаш бот-тывынгыр уран-чүүлдүң хөгжүлдезинге удуртулганы үндезини-биле чаартып тургузар ужурлуг.

Чаа-Хөл, Улуг-Хемниң райкүүскомнары, оларның көрүлде эрттирер комиссиялары бот-тывынгыр уран-чүүлдүң көрүлдезинге белеткел ажылын чорутпаан, ол чугула хемчеглерни чорударын үгле номчулга бажыңнарының болгаш клубтарның эргелекчилеринге идегеп каан турганнар. Ынчангаш Чаа-Хөл районнуң төвүнге болган көрүлдеге көдээден үгле 3 коллектив, культура бажыны, шупту 50-не кижи киришкен. Ол коллективтериниң киржикчилериниң хөй нуруузу Кара-Сугнуу болган. Шагаан-Арыгга болган көрүлдеге көдээден үгле 36, хоорайдан 60 кижи киришкен. Оон чылдагааны-биле көрүлденин организастыг байдалы кошкак болуп, түннели хамыктың куду болган.

Ол болгаш өске-даа чамдык районнарда культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылын чедир үнелеп көрбес чорукту ам шиитпирлии-биле узуткаар херек. Культура бажыңнары, көдээ клубтар, номчулга бажыңнары чоннуң культурлуг деннелин бедидеринге, көдээни социалистиг эге-биле чаартып турگузарынга хамаарышкан сорулгаларны чедишкинниг күүседир, ажылагыйның ээлчеглиг чугула кампанияларын чедишкинниг боттандырарынче ажылчы чонну мобилизастаар, тайбың дээш идепкейлиг демиселди калбартыр херекке улуг рольду ойнаар ужурлуг.

Партия, совет болгаш хөй-нинти организацияларның хүн-бүрүдеги дузаламчызы-биле бистиң областың культура-чырыдыышкын албан черлери ол сорулгаларны чедишкиннинг күүседип шыдаар.

С. СИЗЕНЕВ,
областың культура-чырыдыышкын килдизинин эргелекчизинин оралакчызы.

Школада четпестерни дарый узуткаар

Коммунистиг ниитилелдиг келир үедеги тургузукчулары—чаа өзүп слурар аныяк салгакчыларның дугайында большевик партия, Совет чазак, ылаңгыя улуг Сталин оңза сагыш салып турар.

Ол улуг сагыш салыышкынының база бир тодаргай илерээшкини болза, бистиң областың колхозчу тараачыннарының ургларын күрүненің бүрүн хандырылгазына ап, өөредип турары болур.

Ургларның чедиишкиниг өөредилгезин боттандырарына эргежок чугула материалдыг суурларны: акша-хөрөнгини, өөредилге херекселдерин болгаш өске-даа үүлдерин бүрүн хандырып тургускан.

Мынчангаш хандырып берген бүгү үүлдерни төп ажыглап, школаларның ажылын большевик партияның болгаш Совет чазактың негеп турар негелделериниң бедиинге чедир тургузар ужурлуг. **«Ажылдың багай тургустуларының объективтиг чылдагаанары чок, а үгле субъективтиг чылдагаанар турар»** деп эш Сталин өөредип турар.

Большевик партияның болгаш Совет чазактың школалар мурнунга тургускан улуг сорулгазын Чөөн-Хемчик районнуң Хайракан суму-зүнде школаның удуртукчулары багай күүседип турар. Оон тодаргай фактыларын көргүзерге, интернатта чурттап турар 50 өөреникчилерге таарымчалыг байдалдарны тургузуп бербээн. Ынчангаш олар үгле 26 орунларда, бир орунда-ла 2 кижи кылдыр хойгажып удуп турар. Бир эвес интернаттың өске өрээлдеринге школага хамаарылга чок кижилерни чурттатпаан үве болза, ол 50 өөреникчилерге орун салып бээр өрээлдер бүрүн четчир ужурлуг. Бо дугайында школа эргелекчизи эш Лаандык кандыг-даа хемчег албайн турар.

Оон ынай өөреникчилерни аъш-чем аймаа-биле база үзүктелиишкинниг хандырып турар. Оон чылдагааны-биле өөреникчилер хүнде чиир чемни доктааткан норма ёзугаар чивейн баар таварылгалар хаая эвес.

Интернатта чурттап турар өөреникчилериниң ортузунда өөредилге-кижизидилгелиг болгаш культура-массалыг ажылдар багай турустуңнан. Чамдык Серен, Биче-уруг, Павлова, Маленьких ышкаш башкылар өөреникчилериниң ортузунга класстан, школадан дашкаар ажылдарны чорудар хамаанчок, харын январьдан эгелээш, майга чедир интернаттың өрээлдеринге безин кирип көрбээннер. Кижизидикчи эш Х. Байлак база бодунуң хүлээлгезин четпес күүседип турар болгаш үгле өөреникчилер чемненир үезинде столоваяга дежурныйлаарынга өйлешкен.

Башкылар төвүлелиниң ажылы чорбастаан, чорудар ажылдың планы чогаатынмаан. Ажык кичээлдерге башкыларны олуруштурбайн турар. Дээре башкыларның ажылының эки дуржулгазын школага нептеретпейн турар. ВЛКСМ XI съездизиниң болгаш ВЛКСМ ТК-ның VII пленумунуң шиитпирлерин үрен, чамдык өөреникчилерге 2-3 даклыр хөй-ниитиниң ажылын чүвүдир чоруктар дыка хөй. База ол ышкаш өөреникчилерни столоваяга дежурныйлатканда, оларга суг устурар, ыяш кииртир, столовая шалазы чугдурар дээн ышкаш, аар ажылдарны эмин эрттир кылдыра бээр фактылар хөй.

Бо четпестерниң болуп турарының кол чылдагааны, школаның дирекциязы болгаш оон удуртуктузу эш Лаандыктың ажылының багай стилинден болган. Ынчангаш интернатта чурттап турар 50 өөреникчилерден 22-зи үшкү улдунда багай демдектерни алганын аная-ла бир таварылга деп санап болбас.

Школаның дирекция чериниң башкыларның ажылын контрольдап хынавайн турарының чылдагаанызыбиле чамдык башкылар, ылаңгыя үшкү класстың башкызы Серен кичээлдерни кандыг-даа белеткел чок, харыысалга чокка эрттирип турар. Оон уламы-биле ук класстың өөреникчилериниң өөредилгеге чедиишкини дыка чаңыс.

Оон ынай эш Серен болза, өөреникчилериниң билиин тодаргайлаар сорулга-биле оларны хүн-бүрүде айтырып туруп, шын түннелди үндүреринің улуу, харын совет педагогиканың сорулгазына таарышпас чүүлдү үүлгедип турар. Чижээлээргге, үшкү улдун иштинде өөреникчилерни чүгле 2—3 катап айтырган хирезинде, багай харыылаан өөреникчилериниң демдектерин «4» «5» кылдыр өстүрүп салып турганы ирээн. Эш Серениң чыл дургузунда өөредилгеге эки деп санап турган өөреникчилери үшкү улдуннуң түннелинде бодаанының түннелинде бир өөреникчи «5», 5 өөреникчи «3» 29 өөреникчи «1», «2» демдектерлиг күүсеткен. Ам канчаарыл, катап хыналданы чорудар бе, азы моон-биле соксап, түннелди ол хевээр үндүрер бе деп айтырыг тургуступ келген.

Башкылар төвүлели катап чыглып, дөрт дугаар хыналданы чорударын шиитпирлээш, тускай ассистентни база томуйлаан. Ам өөреникчилерге эң чиик бодалгалар болгаш чижектер бодадыр деп үве кымга-даа билдингир. Хыналда ажылды 3 шак иштинде 4 өөреникчи «4», 8 өөреникчи «3», 23 өөреникчи «1», «2» демдектерлиг кылдыр күүсеткен.

Мынчангаш үшкү класс өөредилге программазын кончуг багай күүсеткен. Мындыг байдал-биле болган таварылга хамыктың мурнунда башкының бодундан хамааржыр. Бо болза, эш Серениң багай башкылаанының түннели болур

Районо бодунуң мырынай чанында турар школаның ажылын өй-шаанда хынап, аная боттуг удуртулга бербейн келгени база чиктиг...

ВЛКСМ обкомунуң школалар талазы-биле секретари эш Матюшкина школага келгеш, школаның ажылыбиле таныжып, четпестерни илередип, ону чайладырының арга-сүмезин бербейн, аная-ла көрүп-көрүп алгаш, ээп чана берген.

Ынчангаш ам сорулга болза; ажылдың эрги стилинден адырлып, школаның ажылында четпестерни узуткап, ам арткан каш хонуктун иштинде школаны часкы экзаменнерге хынамчалыг белеткендирип, өөредилге чылын чедиишкиннер доозар дээш ажылдаар ужурлуг.

М. МАДЫР-ООЛ,
Хайракан эге школазының башкызы.

Столоваяның ажылын экижидер

Тожу район — областың районнарының ан, балык болгаш оон-даа өске байлактар талазы-биле эң көскү черин ээдеп турар район болур. Районда аъш-чем аймаа чурттакчы чоннуң негелдезинге четчир. Ындыг турбуже районнуң хереглел кооперациязы ол болдунар аргаларны барык ажыглавайн турар. Район төвүнде столовая бар. Ол столоваяның ажылы дыка улуг четпестерлиг. Ону экижидер хемчеглерни райпо баштаар чер албайн турар.

Совет чазактың сагыш салыышкынының ачызында район бодунга аъш-чем аймаан четчир кылдыр ап турар. А районнуң хереглел кооперациязының баштаар чери ону ажылчы чоннуң хереглелинге совет садыгның чурумун ёзугаар чедирип садыглаарын болгаш ниити чемненилге черини экижидерин бодавайн турар. Ылаңгыя столоваяның ажылы тергиин четпес. Чемненикчилер үр манаар болгаш чемни эккеп берип турар столовая ажылдакчылары, база ону белеткеп турар кижилер чемни шынарлыг кылдыр кылбайн турар.

Чоннуң чаагай амыдыралының деннелинден ниити чемненилге черинин ажылы чыъдып калбас кылдыр ажыллаар хемчегни алыры райпо баштаар черден негетинип турар.

С. СЕРГЕЙ.

Улус демократиязының чурттарында

Албаниянын хоорайларында болгаш суурларында культура ажылдары

ТИРАНА. Албаниянын хоорайларының болгаш суурларының чурттакчы чонунуң ортузунга культура бажыңнары, номчулганың улусчу бажыңнары улуг ажылдарны чорудуп турар. Ол черлер политиктиг болгаш эртем темаларынга мун-мун лекцияларны, Албан Улус Республикага социализмниң үндезиниерин тургузарының херээнге күш-ажыл партиязының удуртукчу ролюнуң дугайында, бүгү делегейге тайбыгының, демократияның болгаш социализмниң чөлөнгижи Совет Эвилелиниң дугайында, совет эртеминиң, уран-чүүлдүн кайгамчыктыг чедиишкиннериниң дугайында лекцияларны кылган. 1952 чылдың бирги кварталының дургузунда лекцияга барык-ла 233 мун тараачыннар олурушканнар, а кежээлерге болгаш шилерге 195 мун кижи олурушкан.

Хоорайларда янзы-бүрү культурмассалыг хемчеглерге ол-ла үениң дургузунда 200 мун ажыг кижи киришкен.

Кинотеатрлар, клубтар, номчулга черлериниң болгаш өске-даа культура албан черлериниң тудугларынга бо чылын 142 миллион лекти үадурүп турар.

(СЭТА).

Венгрияда күрүненің көдээ театры

БУДАПЕШТ. Бо чылдың театр сезонунуң эгезинде тургускан Венгрияның күрүненің көдээ театры улуг чедиишкиннер-биле ажыглатынып турар.

Ол театрның бөлүү колдуу-ла аныяктардан тургустунган. Бот-тывынгыр уран-чүүл бөлгүмнериден дыка хөй кижи келген, элээн каш артистер — найсылалдың эң эки театрларындан келгеннер. Күрүненің көдээ театрының он бөлүү чурттуг бир кылдыр кезип, Венгрияның эң бүрак черлериге он көргүзүп турарлар. Сезон дургузунда 1400 суурларга оюн көргүскеннер. Оларның шилерин 373.624 кижи көрген. Театрның репертуарында колдуунда амгы үениң венгер чогаалчыларының болгаш совет авторларның шилери бар.

(СЭТА).

Румынияда радиожудулга

БУХАРЕСТ. Румынияның экономиказының болгаш культуразының хөгжүлдези-биле кады чуртту радиожударының ажылы дүрген темпиби-биле чоруп турар. Улус эрге-чагыргазының чылдарының дургузунда радио-абонентилериниң саны үш катап өскен.

Үш чыл бурунгаар Румынияга бир дугаар-ла радио дамчыдылгазының белдирин тургускан турган. Ам шак ындыг 200 хире черлер ажылдап, хоорайларның болгаш суурларның дыка хөй радио точкаларын хандырып турар.

Улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң беш чыл планында көрүп турары болза, чуртту радиожударының талазы-биле 1955 чылдың төнчүзүнде 150 миллион ажыг лейни чарыгдаар.

(СЭТА).

Италияда американнарның ужурдүржок ээлээшкининге итали улустуң удурланыышкыны

РИМ. «Галилео» деп оптика заводунуң техниктиг директорун (Италияның айыыл чок чоруун боттары хандыржырының эргелелиниң элчин чериниң удуртукчузу американ Дейтоннуң дужаалын ёзугаар) ажылындан үндүрүгенинге удурланыышкынның демдээ кылдыр ажылчы чоннарның организацияларының чарлааны бүгү-ниити ажыл соксадыышкыны Флоренция можунуң хоорайынга болуп эрткен. «Унита» солуннуң медээлеп турарын ёзугаар алырга, үлетпүр бүдүрүлгелериниң, хоорай транспортунуң болгаш дыка хөй магазиннериниң ажылы долузу-биле соксаан турган. Флоренцияның чурттакчыларының төлээлекчилери болгаш ажылчы чоннары, өске-даа хоорайлардан келген төлээлер күш-ажыл палатазының, чер-чер организацияларының болгаш демократтыг партияларның удуртукчуларының үве чугаалап турганы Сант Кроч шөлүнге болган массалыг митингиге киришкеннер.

Ажыл соксадыышкыны 16 шактан 24 шакка чедир үргүлчүлээн.

«Унита» солуннуң медээлеп турары болза, коммунистиг партияның чингине секретари Тольятти Фодрожа хоорайга сойгулда мурнунуң хуралынга үве чугаалап тургаш, «Галилео» заводтуң техниктиг директору хүлээлгезинден инженер Мускунуң дүшкениниң талазы-биле медеглээн болза: «Галилео» заводтуң организакчызы болгаш удуртуктузу, удурланыышкынныг шимчээшкининиң эрес-дидим киржикчизин коммунистиг чорук дээш ажылындан үндүргенинің дугайында дужаалды американ миллионнер берген. Ол ышкаш, бистиң чуртувуска турган кул садыгжылары ышкаш, немецтерден итали улус чогуур үезинде хосталып шыдаан дээрзин моон-биле сөөлүзү кылдыр сактырывысты сүмележип тур бис».

(СЭТА).

Кипр — Чер ортузунуң далайында бир улуг ортулуу болуп турар. Ол ортулукту 1878 чылда Англия эжелээш, шериг базазы кылып алган. Кипрниң чонунуң кол нуруузу гректер. Англи эжелден хосталыры болган Греция-биле катыжары дээш демиселди Кипрниң чону хөй он-он чылдарның дургузунда чорудуп келген. Англи администрация черчүп турда-ла 1950 чылда чоруткан саналонал айтырыышкынының үезинде ол ортулукта чурттап турар гректериниң 96 хуузу ортулукту Грециягa катап катыштырары дээш саналдаан. Кипрде национал-хосталгалыг шимчээшкинни Грецияның чону деткип турар, ынчалза-даа америк-англи империалистерниң ылынчы чалчазы болур грек чазак Кипрни Грециягa катыштырары дээш шимчээшкинни каржызы-биле базып турар.

Чурукта: Кипрни Грециягa катыштырарын негеп турар студентилериниң чыскаалын Афиныда фашистиг грек полициянын тарадыр сыыртан турары.

«Вие нуове» деп италиа журналдан алган чурук.

СЭТА-ның пресслишези.

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының май 10-да медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерге болгаш лисынманчы шериглерге удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп, дайзынның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Май 9-та Улустуң армиязының кезектери Иньчхонь, Чхолвонь районнарынга болгаш Кимсонвуң мурнуу талазында районга дайзынның атакаларын ойтур шапкан. Американың чадаг шериниң далайның бирги дивизиязының 45-ки болгаш 40-ги дивизияларының кезектери, база бирги англи дивизияның кезектери ужар-чүүлдүн болгаш артиллерияның деткимчези-биле Улустуң армиязының туруштарынче элээн каш атакаларны чоруткан, ынчалза-даа улуг чидириглерлиг ойтур шаптырган.

Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының тыл районнарынче халдаашкыныарга киржип турган дайзынның самолёттарындан үш самолётту Улустуң армиязының зениттиг артиллерия кезектери болгаш адыгжы-аңчыларның отрядтары андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының май 11-де дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза, Улустуң армиязының катыжышкыннары кыдат улустуң эки турачы кезектериниң деткимчези-биле дайзынның дириг күжүнге болгаш техниказынга дыка чидириглерни чедирбишаан, камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Барыын болгаш төп фронтуларга Улустуң армиязының туруштарынче элээн каш атакаларны дайзын чоруткан, ынчалза-даа ол атакалар улуг чидириглерлиг ойтур шаптырган.

Май 11-де Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш адыгжы-аңчыларның отрядтары дайзынның 7 самолёттарын андара аткан.

(СЭТА).

Паньмыньчжоньнуң хамаарышпас зоназын америк самолёттарның база катап үрээни

ПЕКИН. Кэсондан Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң дамчыдып турары болза:

Паньмыньчжоньнуң хамаарышпас зоназын америк шериг самолёттарның май 9-та болгаш 10-да үрээнинің талазы-биле удурланыышкынны корей болгаш кыдат таланың харылзааның кол офицери полковник Чан Чун Сан май 11-де америк таланың харылзааның кол офицери Кинниге медеглээн.

Америк самолёттар Паньмыньчжоньда чугаалажыышкын болуп турар черниң кырын май 9-та 8 шак 33 минута биле 8 шак 47 минутаның аразында, май 10-да 9 шак 33 минутада үрээн.

Шак ындыг чоруктарны катаптаазы-биле бодунуң шериг-агаар күштериниң чорудулгаларынга шыгыы хыналданы америк таланын турузарын полковник Чан Чун Сан негээн. Американнарның бо дугуржулгаларны моон мурнунда үреп турганын истеп турганы ышкаш бо чорукту америк таланың истеп көөрүн» Кинни база катап харыылаан

(СЭТА).

Англияда ажыл чоктар

ЛОНДОН. Апрельдиң 1-де Англияда ажыл чоктарның саны 467.900 кижи четкен деп Англияның күш-ажыл министерствозу медээлээн. Оон ангыда, долу эвес ажылдыг ажылчыннарның саны 276 мун кижи болуп турар.

(СЭТА).

Тунисте байдал

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң медээлеп турарын ёзугаар алырга, Тунисте байдал улам шыгыыраи турар. Тунистиң чазааның чингине секретари Понстуң турар черинге май 9-та бомба чазылган. Херек кырында Тунистиң чазааның баштыны Понс хевээр болуп турар деп «Юманите» солун демдеглеп турар.

(СЭТА).

СПОРТ

Солун маргылдаа

Бо чылдың Май 11-де, воскресеньеде Кызыл хоорайның Совет Тываның 5 чыл ою аттыг стадионунга бут бөмбүүнүн талазы-биле «Динамо 1» болгаш «Динамо 2» командаларның аразынга маргылдаазы болган.

Бут бөмбүүнүн «Динамо 2» командазы бо чылын бир-ле дугаар ойнап, маргылдаага киржип турар болгаш ол команда область маргылдаазынга киржир кылдыр күш-культураның область комитеди бадылап кайы.

Оюн кончуг чидиг демисел-биле эгелээн. «Динамо 1» команданың халдакчылары «Динамо 2-ниң» эжиинче дүрген, күш-биле шаан халдаарын оралдашса-даа түннел чок болганнар, «Динамо 2-ниң» камгалакчылары эрестиг ойнап турганнар.

«Динамо 2» деп аныяк команданың ойнакчылары эң-не күштүүбиле удурланып турда-ла 10 минутта эрткен сөөлүнде «Динамо 1» бир санны алган. Маргылдаа спорт болгаш техника талазы-биле чараш болгаш ийи командаларның аразында демисел кончуг чидиг болуп турган.

Оюннуң бир дугаар чартыында «Динамо 1» 1 санныг, «Динамо 2» сан чок болган.

Дыштанган сөөлүнде «Динамо 2-ниң» ойнакчылары оон-даа артык күжениишкинниг ойнааш, маргылдаа 15 минут үргүлчүлеп турда бир катап киир депкеш деннежип алганнар. Оюннуң ийи дугаар чартыы колдуунда хаям болуп келген, ынчангаш оюн 31 болгаш 35 минута үргүлчүлеп турда-ла база бир-бир саннар алганнар.

Эң ылаңгыя «Динамо 2» команданың вратари эш Борисов кончуг эки ойнаан, оон капшагай, чараш ойнап турганынга көрүкчүлер адып часкап турган.

Ынчангаш оюннуң саны 3:2 болуп «Динамо 1» команданың тиилээни-биле маргылдаа доозулган.

В. ЧЕМКОВ.

Хаарысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

КЫЗЫЛДЫҢ БАШКЫ УЧИЛИЩЕЗИ 1952 — 1953 өөредилге чылында бот-өөрдилге салбырынга өөреникчилер хүлээп алырын чарлап тур

Бирги курска ортумак школа дооспаан — 7—8 болгаш 9 класстар билиглиг кижилерни хүлээп алыр.

Ортумак эртемниглерни 2 чыл хуусаалыг тускай бөлүкке хүлээп алыр.

Билдириишкинни документилери-биле кады директорнуң адынга киирер:

1. Билиниң дугайында хереченлел (хоолгазын).
2. Автобиография.
3. Ажылдап турган черинден шыныылга.
4. Үш фото чурук.

Киирер кижилер июнь 10-дан 15-ке чедир киреринин экзаменнерин моон адаанда эртемнерге дужаар: орус дыл, математика, ССРЭ Конституциязы болгаш төрээн дыл.

Билдириишкин киреринин хуусаазы: 1952 чылдың апрель 1-ден июнь 1-ге чедир.

Бот-өөредилге салбырынга чугле башкыларны, школа болгаш школа назыны четпээн ургларның кижизидилге черлериниң ажылдакчыларын хүлээп алыр.

Билдириишкинни бо адресче киирер. Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, бажын № 1.

ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажын 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Хаарысалгалыг редакторнуң 3—62; хаарысалгалыг редакторнуң өрелекчизинин, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл киллистериниң — 3—88; хаарысалгалыг секретарының, — 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллистериниң — 3—68, иштики информация, бухгалтериниң —3—65.

БО1227 Облкүүскомнуң типографиязы